

અમદાવાદ (

🇮🇳

ઉચ્ચારણ (મદદ·માહિતી)) ગુજરાત રાજ્યનું સૌથી મોટું અને વસ્તી પ્રમાણે ભારતનું પાંચમા અને શહેરી વસ્તી પ્રમાણે સાતમા ક્રમનું શહેર છે.^[૧૫] સાબરમતી નદીના કિનારે વસેલું આ શહેર અમદાવાદ જિલ્લાનું મુખ્ય મથક છે અને ૧૯૬૦થી ૧૯૭૧ સુધી ગુજરાત રાજ્યનું પાટનગર રહી ચૂક્યું છે.

અંગ્રેજ શાસન દરમ્યાન અમદાવાદ એક આધુનિક અને મોટું શહેર બની ગયું હતું. તે દરમિયાન તેને બોમ્બે પ્રેસિડેન્સીનો એક ભાગ બનાવી દેવામાં આવ્યું. અમદાવાદ ત્યારે પણ ગુજરાત પ્રદેશનો એક અગત્યનો ભાગ રહ્યું. કાપડ ઉદ્યોગનું તે મુખ્ય સ્થળ હતું અને અહીં સ્થપાયેલા ટેક્સ્ટાઈલ ઉદ્યોગને કારણે તેને 'માન્ચેસ્ટર ઑફ ધ ઈસ્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવતું હતું.

ઈતિહાસ

પુરાતત્વીય પુરાવા સૂચવે છે કે અમદાવાદ આસપાસનો વિસ્તાર ૧૧મી સદીથી વસવાટ ધરાવે છે અને તે આશાપલ્લી અથવા તો આશાવલ નામથી ઓળખાતો હતો.^[૧૬]^[૧૭]

એ વખતે અણહીલવાડના સોલંકી રાજા કરણદેવે આશાવલના ભીલ રાજા^[૧૮] સામે યુદ્ધ જાહેર કર્યું અને કર્ણાવતી નામના શહેરની સ્થાપના કરી, જે અત્યારે સાબરમતી નદી પાસેનો મણીનગર વિસ્તાર તરીકે ઓળખાય છે.

સોલંકી વંશનું રાજ ૧૩મી સદી સુધી ચાલ્યું, ત્યાર બાદ ગુજરાતનું સંચાલન ઘોળકાના વાઘેલા વંશના હાથમાં આવ્યું. સન ૧૪૧૧માં મુસલમાનોના ભારત પરના આક્રમણ દરમ્યાન કર્ણાવતી પર દિલ્હીના સુલતાને વિજય મેળવ્યો અને ગુજરાતમાં મુઝફ્ફરીદ વંશની સ્થાપના કરી.

ગુજરાત સલ્તનત બની અને સુલતાન અહમદશાહે (મૂળ નામ: નાસીરુદ્દીન અહમદશાહ) પાટનગર તરીકે કર્ણાવતી પાસેની જગા પસંદ કરી. તેનું નામ પોતાના નામ પરથી 'અહમદાબાદ' રાખ્યું. સમય જતાં તે અપભ્રંશ થઈને 'અમદાવાદ'^[૧૯] તરીકે ઓળખાવા લાગ્યું.

અહમદશાહે ૨૬ ફેબ્રુઆરી ૧૪૧૧ના રોજ શહેરનો પાયો માણેક બુર્જ પાસે નાખ્યો^[૨૦] (૧.૨૦ બપોરે, ગુરુવાર, ધુ અલ-કિદાહ, હિજરી વર્ષ ૮૧૩^[૨૧]). તેણે નવી રાજધાની ૪ માર્ચ ૧૪૧૧ના રોજ નક્કી કરી હતી.

દંતકથા અનુસાર અહમદશાહ બાદશાહ જ્યારે સાબરમતી નદીને કિનારે ટહેલતા હતા ત્યારે તેમણે એક સસલાંને કુતરાનો પીછો કરતા જોયું. સુલતાન કે જેઓ તેમના રાજ્યની રાજધાની વસાવવા માટેના સ્થળની શોધમાં હતા તેઓ આ બહાદુરીના કારનામાંથી પ્રાભાવિત થઇને સાબરમતી નદી કિનારા નજીકનો જંગલ વિસ્તાર પાટનગરની સ્થાપના માટે નક્કી કર્યો. આ બનાવ એક લોકપ્રિય કહેવતમાં વર્ણવેલ છે: *જબ કુત્તે પે સરસા આયા, તબ બાદશાહને શહેર બસાયા*.

ઈ.સ. ૧૪૮૭માં અહમદ શાહના પૌત્ર મહમદ બેગડાએ અમદાવાદની ચોતરફ ૧૦ કી.મી. પરીમીતીનો કોટ ચણાવ્યો, જેમાં ૧૨ દરવાજા અને ૧૮૯ પંચકોણી બુરજોનો સમાવેશ થાય છે.^[૨૨] ઈ.સ. ૧૫૫૩માં જ્યારે ગુજરાતના રાજા બહાદુર શાહ ભાગીને દીવ જતા રહ્યા ત્યારે રાજા હુમાયુએ અમદાવાદ પર આંશિક કબજો કર્યો હતો.^[૨૩] ત્યાર બાદ અમદાવાદ પર મુઝાફરીદ લોકોનો ફરીથી કબજો થઈ ગયો હતો અને પછી મુગલ રાજા અકબરે અમદાવાદને પાછું પોતાનું રાજ્ય બનાવ્યું. મુગલકાળ દરમ્યાન અમદાવાદ, રાજ્યનું ધમધમતું ઔદ્યોગિક કેન્દ્ર બન્યું જ્યાંથી કાપડ યુરોપ મોકલાતું. મુગલ રાજા શાહજહાંએ પોતાનો ઘણો સમય અમદાવાદમાં વિતાવ્યો, જે દરમ્યાન તેણે શાહીબાગમાં આવેલો મોતી શાહી મહાલ બનાવડાવ્યો. અમદાવાદ ૧૭૫૮ સુધી મુગલોનું મુખ્યાલય રહ્યું, ત્યાર બાદ તેમણે મરાઠા સામે સમર્પણ કર્યું.^[૨૪] મરાઠાકાળ દરમ્યાન અમદાવાદ તેની ચમક ધીરે ધીરે ખોવા માંડ્યું અને તે પૂનાના પેશ્વા અને બરોડાના ગાયકવાડના મતભેદનો શિકાર બન્યું.^[૨૫]

અંગ્રજોના શાસનકાળ દરમિયાન અમદાવાદ એક મુખ્ય નગર બની ગયું. અહીં તેમણે કોર્ટ, નગરપાલિકા વગેરે સ્થાપ્યાં. કાપડની મિલોને કારણે અમદાવાદ 'પૂર્વનું માંચેસ્ટર' પણ કહેવાતું હતું.

મે ૧૯૬૦થી નવા બનેલા ગુજરાત રાજ્યનું પાટનગર બન્યુ. ગાંધીનગર નવું પાટનગર બનવા છતાં અમદાવાદની મહત્તા એવી જ રહી છે.

૧૯૭૪માં એલ.ડી. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગના છાત્રાલયના ભોજનાલયમાં દરમાં ૨૦%નો વધારો થતા તેનો વિરોધ શરૂ થયો, જે નવનિર્માણ આંદોલનમાં પરિણમ્યો અને ભારતના ઈતિહાસમાં સૌપ્રથમ (અને માત્ર એકવાર) ચૂંટાયેલા મુખ્યમંત્રી - ચીમનભાઈ પટેલે આંદોલનને કારણે રાજીનામું આપવું પડ્યું.^[૨૬] ૧૯૮૦ના દાયકામાં ૧૯૮૧ અને ૧૯૮૫માં અનામત વિરોધી આંદોલનો થયા. આ આંદોલનને કારણ સમાજના વિવિધ વર્ગો વચ્ચે રમખાણો થયા.^[૨૭] ૨૦૦૧ના ઘરતીકંપમાં શહેરના ૫૦ જેટલી બહુમાળી ઈમારતો ધરાશયી થઇ અને ૭૫૨ લોકોના મૃત્યુ થયા.^[૨૮] તેના પછીના વર્ષે ૩ દિવસ સુધી ૨૦૦૨ના ગોધરાકાંડની અસરરૂપે હિંદુ-મુસ્લિમ રમખાણો ફાટી નીકળ્યા.^[૨૯]

૨૦૦૭-૧૦ દરમિયાન સાબરમતી નદીના કિનારે રીવર ફ્રન્ટ યોજના વિકસાવવામાં આવી.

૨૦૦૮માં અમદાવાદમાં શ્રેણી બંધ બોમ્બ વિસ્ફોટો થયા જેના પરિણામે સંખ્યાબંધ લોકોના મૃત્યુ અને ઈજા થઇ.^[૩૦] આંતકવાદી સંગઠન *હરકત-એ-જિહાદ* આ કૃત્ય પાછળ જવાબદાર હતું.^[૩૧]

અમદાવાદ <div>અહમદાબાદ, કર્ણાવતી</div>	
મેટ્રોપોલિટન શહેર	
<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div>ગુજરાતમાં અમદાવાદનું સ્થાન</div> <div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div>અમદાવાદ (India)</div> <div>અક્ષાંશ-રેખાંશ:</div> <div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div><div><div><div><div>23.03°N 72.58°E</div><div>(https://geohack.toolforge.org/geohack.php?pagename=%E0%AA%85%E0%AA%AE%E0%AA%A6%E0%AA%BE%E0%AA%B5%E0%AA%BE%E0%AA%A6&params=23.03_N_72.58_E_type:city(5633927)_region:IN)</div></div></div></div></div>	
દેશ	<div><div><div></div></div><div><div></div></div><div>ભારત</div></div>
રાજ્ય	ગુજરાત
જિલ્લો	અમદાવાદ
સ્થાપના	૧૪૧૧
નામકરણ	અહમદ શાહ પહેલો
સરકાર <div></div>	
 • પ્રકાર	મેયર-કાઉન્સિલ
 • માળખું	અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન
 • મેયર	પ્રતિભાબેન જૈન ^{[૧]}
 • ડેપ્યુટી મેયર	જતિન પટેલ
 • મ્યુનિસિપલ કમિશ્નર	મુકેશ કુમાર ^{[૨]}
 • પોલિસ કમિશ્નર	સંજય શ્રીવાસ્તવ ^{[૩]}
વિસ્તાર ^{[૪][૫][૬][૭]}	
 • મેટ્રોપોલિટન શહેર	૫૦૫.૦૦ km ² (૧૯૪.૯૮ sq mi)

<div> <ul style="list-style-type: none">શહેરી^{[૮]} </div> <div>વિસ્તાર ક્રમ</div>	<div> ૧,૮૬૬ km² (૭૨૦ sq mi) </div> <div>ભારતમાં ૬૬૭૭ (ગુજરાતમાં ૨જો)</div>
<div>ઊંચાઇ^{[૯]}</div>	<div> ૫૩ m (૧૭૪ ft) </div>
<div> <div>વસ્તી (૨૦૧૧)^{[૧૦]}</div> <div> <ul style="list-style-type: none">મેટ્રોપોલિટન શહેર </div> <ul style="list-style-type: none">ક્રમ <div> <ul style="list-style-type: none">ગીચતા </div> <ul style="list-style-type: none">શહેરી વિસ્તાર^{[૧૧]}</div>	<div> ૫૬,૩૩,૯૨૭ </div> <div> ૫મો </div> <div> ૧૧૦૦૦/km² (૨૯૦૦૦/sq mi) </div> <div> ૬૩,૫૭,૬૯૩ </div>
<div>ઓળખ</div>	<div>અમદાવાદી</div>
<div>ભાષા</div> <div> <ul style="list-style-type: none">અધિકૃત </div>	<div>ગુજરાતી</div>
<div>સમય વિસ્તાર</div>	<div>UTC+૫:૩૦ (IST)</div>
<div> <div><div></div><div><div>પિનકોડ</div></div></div> <div><div></div><div><div>ટેલિફોન વિસ્તાર ક્રમ</div></div></div> <div><div></div><div><div>વાહન નોંધણી</div></div></div></div>	<div>૩૮૦ ૦XX</div> <div>૦૭૯</div> <div>GJ-01 (પશ્ચિમ), GJ-27 (પૂર્વ), GJ-38 (બાવળા, ગ્રામીણ)^{[૧૨]}</div>
<div>જાતિ પ્રમાણ</div>	<div>૧.૧૧^{[૧૩]} ♂/♀</div>
<div>સાક્ષરતા દર</div>	<div>89.62^{[૧૦]}</div>
<div>મેટ્રોપોલિસ GDP/PPP</div>	<div>૭૦ અબજ ડોલર</div>
<div>વેબસાઇટ</div>	<div>ahmedabadcity.gov.in (http://ahmedabadcity.gov.in/)</div>
<div>સંદર્ભ: ભારતની વસ્તી ગણતરી.^{[૧૪]}</div>	

એક કપડા પર અમદાવાદનો નકશો, ૧૯મી સદી

૨૦૦૯માં અમદાવાદ શહેરમાં બી.આર.ટી.એસ. સુવિધા શરૂ થઇ, જેને લીધે શહેરમાં માર્ગપરિવહનનું એક તદ્દન નવું માળખું અસ્તિત્વમાં આવ્યું છે અને અમદાવાદના પશ્ચિમના વિસ્તારોને સળંગ બસ સેવા દ્વારા પૂર્વના વિસ્તારો સાથે સાંકળી લેવામાં આવ્યું છે, જેના કારણે અમદાવાદની બંને દિશાના નાગરિકોનું અંતર ઘટી ગયું છે.^[૩૨]

અમદાવાદ આજે ધીકતું વ્યાપારી કેન્દ્ર છે. અમદાવાદ મુખ્યત્વે ૩ ભાગમાં વહેંચાયેલું છે. જૂનું શહેર મુંબઈ દિલ્હી રેલવે લાઇન અને સાબરમતી નદીની વચ્ચે વસેલ છે. રેલવે લાઇનની પૂર્વે ઔઘોગિક વિકાસ થયો છે જ્યારે નવું શહેર જે નદીની પશ્ચિમ દિશામાં વિકસેલ છે. જુનું શહેર ગીચ છે જ્યારે નવું શહેર ઘણું વ્યવસ્થિત અને પહોળા રસ્તા વાળુ છે. વ્યાપારી કેન્દ્ર હોવા ઉપરાંત અમદાવાદ એક મહત્વનું ઔઘોગિક કેન્દ્ર છે, જેમાં કાપડ, રંગ, રસાયણ અને આભુષણોને લગતા ઉઘોગો મુખ્ય છે.

ભૂગોળ

અમદાવાદ પશ્ચિમ ભારતમાં ઉત્તર-મધ્ય ગુજરાતમાં સમુદ્રની સપાટીથી ૫૩ મીટર (૧૭૪ ફીટ)ની ઊંચાઈએ સાબરમતી નદીના કિનારે સ્થિત છે. જે ૪૬૪.૧૬ ચો. કિમી (૧૭૯ ચો. માઇલ) જેટલા વિસ્તારમાં ફેલાયેલું છે.^[૭]

શહેર એક સૂકા અને રેતાળ વિસ્તારમાં આવેલું છે. શહેરમાં અનેક તળાવો છે, જે પૈકીનું સૌથી પ્રખ્યાત અને અમદાવાદની ઓળખ સમાન કાંકરિયા તળાવ છે. આ ઉપરાંત વસ્ત્રાપુર તળાવ, નારોલ/સરખેજ પાસે ચંડોળા તળાવ, બાપુનગરમાં લાલબહાદુર શાસ્ત્રી તળાવ, જીવરાજ પાર્કમાં મલાવ તળાવ, વટવાનું બીબી તળાવ વગેરે અન્ય મોટા તળાવો છે.

વસ્તી

૨૦૧૧ની વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે અમદાવાદની વસ્તી ૫૬,૩૩,૯૨૭ હતી જે અમદાવાદને ભારતમાં સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું પાંચમા ક્રમનું શહેર બનાવે છે.^[૧૦] શહેરના વ્યાપને ગણતા અમદાવાદની વસ્તી ૬૩,૫૭,૬૯૩ની હતી, જે હવે ૭૬,૫૦,૦૦૦ની અંદાજીત છે, તેને ભારતમાં સાતમાં ક્રમનું સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું શહેર (વ્યાપ સાથે) બનાવે છે.^{[૧૫][૩૩]} શહેરની સાક્ષરતા ૮૯.૬૨%; જેમાં પુરુષો ૯૩.૯૬% અને સ્ત્રીઓની સાક્ષરતા ૮૪.૮૧% છે.^[૧૦] અમદાવાદનો જાતિ ગુણોત્તર ૨૦૧૧માં ૧૦૦૦ પુરુષોએ ૮૯૭ સ્ત્રીઓનો હતો.^[૧૦]

અમદાવાદનો વસ્તી વધારો [સંકેલો]			
વસતી ગણતરી	વસ્તી	%±	
૧૮૭૧	૧,૧૬,૯૦૦	—	
૧૯૦૧	૧,૮૫,૯૦૦	—	
૧૯૧૧	૨,૧૬,૮૦૦		16.6%
૧૯૨૧	૨,૭૦,૦૦૦		24.5%
૧૯૩૧	૩,૧૩,૮૦૦		16.2%
૧૯૪૧	૫,૯૫,૨૦૦		89.7%
૧૯૫૧	૭,૮૮,૩૦૦		32.4%
૧૯૬૧	૧૧,૪૯,૯૦૦		45.9%
૧૯૭૧	૧૯,૫૦,૦૦૦		69.6%
૧૯૮૧	૨૫,૧૫,૨૦૦		29.0%
૧૯૯૧	૩૩,૧૨,૨૦૦		31.7%
૨૦૦૧	૪૫,૨૫,૦૧૩		36.6%
૨૦૧૧	૫૬,૩૩,૯૨૭		24.5%
સ્ત્રોત: ^{[૧૦][૩૪]} ^[૩૫]			

અમદાવાદ શહેરની બી.આર.ટી.એસ. સેવા, જેની દેખરેખ અમદાવાદ જનમાર્ગ લિમિટેડ હેઠળ ચાલી રહી છે,જે અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની પેટાકંપની છે. તે સેપ્ટ યુનિવર્સિટી દ્વારા રચાયેલ છે. આ સેવાનો પહેલો ભાગ જે આર.ટી.ઓ. અને પીરાણાને જોડતો બનાવેલો, જેનુ ઉદ્ઘાટન ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ ૧૪ ઑક્ટોબર ૨૦૦૯ના રોજ કર્યુ હતુ. બીજો ભાગ જે ચંદ્રનગર અને કાંકરિયા તળાવને જોડતો બનાવેલો છે, સંપૂર્ણ બી.આર.ટી.એસ. સેવા હાલમાં કાર્યરત છે.

અમદાવાદ મેટ્રો

પરિવહનની વાત કરીએ તો હવે મોટી સંખ્યામાં લોકો મેટ્રોનો ઉપયોગ પણ કરી રહ્યા છે. જે સમયની સાથે પૈસા પણ બનાવી રહ્યા છે. લોકો સરળતાથી એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ એ પણ ટ્રાફિક વગર પહોંચી રહ્યા છે. (સોર્સ- ગુજરાતી જાગરણ (<https://www.gujaratijagran.com/gujarat/ahmedabad/ahmedabad-metro-guide-how-to-go-sabarmati-ashram-by-metro-train-398505>)) ^[૩૬]

મહત્વ

- સરદાર પટેલે અમદાવાદથી રાજકીય ક્ષેત્રમાં જંપલાવ્યું હતું.
- મહાત્મા ગાંધીએ સાબરમતી નદીના પશ્ચિમ તીરે કોચરબ આશ્રમની સ્થાપના કરી જે આજે કસ્તુરબા આશ્રમ તરીકે ઓળખાય છે અને બીજો આશ્રમ વાડજ નજીક સાબરમતી વિસ્તારમાં સ્થાપ્યો જે આજે ગાંધી આશ્રમ તરીકે ઓળખાય છે. અંગ્રજોના શાસન કાળ દરમિયાન ગાંધીજીના લીધે અમદાવાદ ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામનું મુખ્ય મથક બની રહ્યું.
- ગુજરાત વિદ્યાપીઠની સ્થાપના ગાંધીજીએ ૧૯૨૦ માં અમદાવાદ માં કરી.
- ડૉ. વિક્રમ સારાભાઈ નો ઉછેર અમદાવાદમાં થયો અને સારાભાઈ ઉદ્યોગ અમદાવાદમાં વિકસ્યો. તેમના સહયોગથી ભારતીય અવકાશ સંશોધન કેન્દ્ર(ઈસરો), ટેક્ષટાઇલ સંશોધન કેન્દ્ર (અટીરા) અને ભૌતિક અનુસંધાન પ્રયોગશાળા (પી.આર.એલ.) અમદાવાદમાં સ્થપાયા.
- કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ અને લાલભાઈ દલપતભાઈ જેવા ઉદ્યોગપતિઓના પ્રયત્ન અને સહયોગથી ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંકુલમાં લાલભાઈ દલપતભાઈ ઈજનેરી મહાવિદ્યાલય (એલ. ડી. એન્જીનીયરીંગ) અને એલ. ડી. આર્ટસ કોલેજો અને બીજી સંસ્થાઓ સ્થપાઇ.
- ભારત અને એશિયાની પ્રથમ કક્ષાની સંસ્થા ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેનેજમેન્ટ અમદાવાદ (આઇ.આઇ.એમ.) અમદાવાદમાં આવેલી છે. તે સિવાયની નેશનલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ડીઝાઇન, ધીરુભાઈ અંબાણી ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ડોમ્યુનિકેશન એન્ડ ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી (DA-IICT) અને પ્લાઝમા અનુસંધાન સંસ્થાન (IPR (<http://www.ipr.res.in/>))) પણ અમદાવાદમાં આવેલ છે.
- અમદાવાદ આજે અન્ય મેટ્રો શહેરો જેવા કે મુંબઈ, દિલ્હી, કોલકત્તા, ચેન્નાઈ ની સમકક્ષ બની ગયેલ છે.

- અમદાવાદ ભારતનું પ્રથમ શહેર છે, જે બી.આર.ટી.એસ, મેટ્રો તથા એ.એમ.ટી.એસ.ની સુવિધા ધરાવે છે.

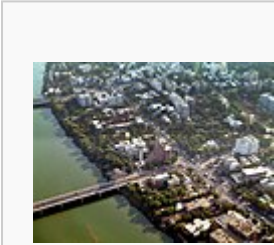
૨૦૩૬ ઓલિમ્પિક રમતો

અમદાવાદ **૨૦૩૬ની ઓલિમ્પિક રમતોના** યજમાન બનવા માટે દાવેદારી કરવાની તૈયારીમાં છે. રાજ્ય સરકારે તૈયારીનું ચોક્કસ આયોજન કર્યું છે. ઓલિમ્પિક ગેમ્સની વિવિધ રમતો અમદાવાદ અને ગાંધીનગરમાં રાખવાની યોજના છે, જ્યારે દરિયાઈ રમતો માટે સૌરાષ્ટ્રના દરિયાકાંઠાની પસંદગી કરવામાં આવી છે. ઓલિમ્પિક વિલેજ બનાવવા માટે ભાટ પાસેની જમીન નક્કી કરવામાં આવી છે. નરેન્દ્ર મોદી સ્ટેડિયમમાં ઉદ્ઘાટન અને સમાપન સમારોહો યોજાશે.^[૩૭] ^[૩૮] ^[૩૯]

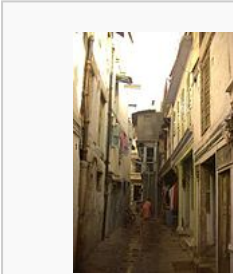
જોવાલાયક સ્થળો

<ul style="list-style-type: none"><u>ગાંધી આશ્રમ</u> <u>સરદાર પટેલ સ્મારક ભવન</u> <u>કાંકરિયા તળાવ</u> <u>નગીના વાડી</u> <u>હઠીસિંહનાં દેરા</u> <u>સાયન્સ સીટી</u> <u>સીદીસૈયદની જાળી</u> <u>જુમ્મા મસ્જિદ</u> <u>ઝૂલતા મિનારા</u>	<ul style="list-style-type: none"><u>કાલુપુર સ્વામિનારાયણ મંદિર</u> <u>ઇસ્કોન મંદિર</u> <u>સ્મૃતિ મંદિર, ઘોડાસર</u> <u>વૈષ્ણોદેવી મંદિર</u> <u>ભાગવત વિદ્યાપીઠ</u> <u>વસ્ત્રાપુર તળાવ</u> <u>કેમ્પ હનુમાન</u> <u>ભદ્રનો કિલ્લો</u> <u>ભદ્રકાળી મંદિર</u>	<ul style="list-style-type: none">શાહીબાગ સ્વામિનારાયણ મંદિર <u>આદિવાસી સંગ્રહાલય, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ</u> <u>સરખેજનો રોઝો</u> <u>કેલિકો મ્યુઝિયમ</u> <u>લા.દ. સંગ્રહાલય</u> <u>માણેક ચોક</u> <u>રાણીનો હજીરો</u> સાબરમતી રિવર ફ્રન્ટ ઓટોવર્લ્ડ વિન્ટેજ કાર મ્યુઝિયમ	<ul style="list-style-type: none">તિરૂપતિ બાલાજી મંદિર, એસ. જી. માર્ગ વિક્રમ સારાભાઈ અવકાશ પ્રદર્શન, ઈસરો
--	--	---	--

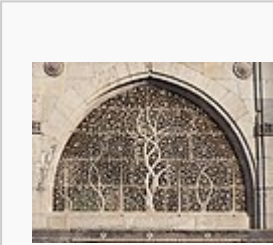
છબીઓ

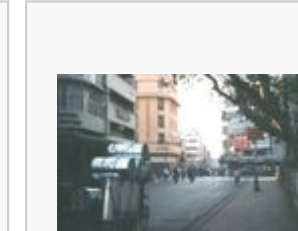
સાબરમતી નદી પર આવેલા નવ પુલોનો એક **નહેરુ પુલ**, જે શહેરના પૂર્વ અને પશ્ચિમ વિસ્તારને જોડે છે.

અમદાવાદ શહેરની એક પોળનું દ્રશ્ય

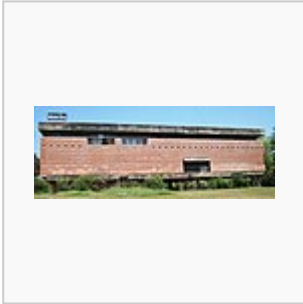
સીદી સૈયદની જાળી

સીદી સૈયદની જાળીએથી વીજળીઘરની દિશામાં પાડેલ છબી

સ્વામીનારાયણ મંદિર, કાલુપુર, અમદાવાદ

સંસ્કાર કેન્દ્ર

હવામાન

૧૯મી મે ૨૦૧૬ના દિવસે બપોરે ૪૮ ડીગ્રી સેન્ટીગ્રેડ તાપમાન નોંધાવાની સાથે અમદાવાદમાં તાપમાનનો છેલ્લા ૧૦૦ વર્ષનો રેકૉર્ડ તુટ્યો હતો. છેલ્લે ૧૭મી મે ૧૯૧૬ના દિવસે ૪૭.૮ ડીગ્રી સેન્ટીગ્રેડ તાપમાન નોંધાયું હતું.^[૪૦]

હવામાન માહિતી અમદાવાદ													[સંકેતો]
મહિનો	જાન	ફેબ	માર્ચ	એપ્રિલ	મે	જૂન	જુલાઈ	ઓગ	સપ્ટે	ઓક્ટ	નવે	ડિસે	વર્ષ
મહત્તમ નોંધાયેલ °C (°F)	33 (91)	38 (100)	41 (106)	42.8 (109.0)	43 (109)	43.4 (110.1)	39 (102)	39 (102)	42 (108)	40 (104)	38 (100)	32 (90)	43.4 (110.1)
સરેરાશ મહત્તમ °C (°F)	28.3 (82.9)	30.4 (86.7)	35.6 (96.1)	39.8 (103.6)	41.5 (106.7)	38.4 (101.1)	33.4 (92.1)	31.8 (89.2)	34.0 (93.2)	35.8 (96.4)	32.8 (91.0)	29.3 (84.7)	34.3 (93.6)
સરેરાશ ન્યૂનતમ °C (°F)	11.8 (53.2)	13.9 (57.0)	18.9 (66.0)	23.7 (74.7)	26.2 (79.2)	27.2 (81.0)	25.6 (78.1)	24.6 (76.3)	24.2 (75.6)	21.1 (70.0)	16.6 (61.9)	13.2 (55.8)	20.6 (69.1)
નોંધાયેલ ન્યૂનતમ °C (°F)	7 (45)	6 (43)	10 (50)	18 (64)	18 (64)	22 (72)	22 (72)	21 (70)	20 (68)	13 (55)	10 (50)	5 (41)	5 (41)
સરેરાશ વરસાદ મીમી (ઈંચ)	2.0 (0.08)	1.0 (0.04)	0 (0)	3.0 (0.12)	20.0 (0.79)	103.0 (4.06)	247.0 (9.72)	288.0 (11.34)	83.0 (3.27)	23.0 (0.91)	14.0 (0.55)	5.0 (0.20)	789 (31.08)
સરેરાશ વરસાદી દિવસો (≥ 0.1 mm)	0.3	0.3	0.1	0.3	0.9	4.8	13.6	15.0	5.8	1.1	1.1	0.3	43.6
મહિનાના સરેરાશ તડકાના કલાકો	288.3	274.4	279.0	297.0	328.6	237.0	130.2	111.6	222.0	291.4	273.0	288.3	૩,૦૨૦.૮
સ્ત્રોત: HKO[૪૧]													

આ પણ જુઓ

- અમદાવાદના દરવાજા
- અમદાવાદની પોળો

સંદર્ભ

1. PTI. "BJP corporator Pratibha Jain elected as mayor of Ahmedabad; Vadodara too gets new mayor" (https://www.deccanherald.com/india/gujarat/bjp-corporator-pratibha-jain-elected-as-mayor-of-ahmedabad-vadodara-to-o-gets-new-mayor-2681357). *Deccan Herald* (અંગ્રેજીમાં). મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20240120063654/https://www.deccanherald.com/india/gujarat/bjp-corporator-pratibha-jain-elected-as-mayor-of-ahmedabad-vadodara-too-gets-new-mayor-2681357) માંથી 2024-01-20 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2023-10-10.

2. "Municipal Commissioner :: Ahmedabad Municipal Corporation" (https://ahmedabadcity.gov.in/portal/jsp/Static_pages/corp_comm.jsp). *ahmedabadcity.gov.in*. મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20200711130737/https://ahmedabadcity.gov.in/portal/jsp/Static_pages/corp_comm.jsp) માંથી 11 July 2020 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 20 June 2020.

3. Feb 14, TNN |; 2020; Ist, 04:42. "City police chief visits stadium, ashram | Ahmedabad News - Times of India" (https://timesofindia.indiatimes.com/city/ahmedabad/city-police-chief-visits-stadium-ashram/articleshow/74125656.cms). *The Times of India* (અંગ્રેજીમાં). મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20200214211834/https://timesofindia.indiatimes.com/city/ahmedabad/city-police-chief-visits-stadium-ashram/articleshow/74125656.cms) માંથી 14 February 2020 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2020-02-19. {{cite web}}: |last2= has numeric name (મદદ)

4. "Expansion of Municipal Corporations" (https://timesofindia.indiatimes.com/city/ahmedabad/gujarat-municipal-limits-of-six-cities-expanded/articleshow/76459795.cms). મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20200818194323/https://timesofindia.indiatimes.com/city/ahmedabad/gujarat-municipal-limits-of-six-cities-expanded/articleshow/76459795.cms) માંથી 18 August 2020 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 19 November 2020.

5. "Municipalities have extension in Gujarat" (https://www.gnsnews.co.in/municipal-corporation-limits-of-5-cities-including-gandhinagar-extended/). મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20200920101249/https://www.gnsnews.co.in/municipal-corporation-limits-of-5-cities-including-gandhinagar-extended/) માંથી 20 September 2020 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 19 November 2020.

6. "AMC Expansion" (<https://citizenmatters.in/ahmedabad-municipal-corporation-expansion-real-estate-calls-shots-21022>). મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20201116144630/https://citizenmatters.in/ahmedabad-municipal-corporation-expansion-real-estate-calls-shots-21022>) માંથી 16 November 2020 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 19 November 2020.
7. "Amdavad city" (https://web.archive.org/web/20130627122123/http://www.egovamc.com/AhmCity/introduction_Eng.aspx). મૂળ (http://www.egovamc.com/AhmCity/introduction_Eng.aspx) માંથી 2013-06-27 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ ૨૦ જુન ૨૦૧૨.
8. "About Us | AUDA" (<http://www.auda.org.in/Content/about-us-42>). *www.auda.org.in*. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20200220004611/http://www.auda.org.in/Content/about-us-42>) માંથી 20 February 2020 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2020-02-20.
9. "About The Corporation: Ahmedabad Today" (https://ahmedabadcity.gov.in/portal/jsp/Static_pages/about_amc.jsp). Ahmdabad Municipal Corporation. મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20180425114642/https://ahmedabadcity.gov.in/portal/jsp/Static_pages/about_amc.jsp) માંથી 25 April 2018 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 24 April 2018.
10. "Ahmedabad City Census 2011 data" (<http://www.census2011.co.in/census/city/314-ahmedabad.html>). મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20140518023223/http://www.census2011.co.in/census/city/314-ahmedabad.html>) માંથી 18 May 2014 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 28 May 2014.
11. "Gujarāt (India): State, Major Agglomerations & Cities – Population Statistics in Maps and Charts" (<http://www.citypopulation.de/India-Gujarat.html>). મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20160430115558/http://www.citypopulation.de/India-Gujarat.html>) માંથી 30 April 2016 પર સંગ્રહિત.
12. Kaushik, Himanshu; Jan 3, Niyati Parikh / TNN /; 2019; Ist, 03:16. "GJ-01 series registers 12% drop in one year | Ahmedabad News - Times of India" (<https://timesofindia.indiatimes.com/city/ahmedabad/gj-01-series-registers-12-drop-in-one-year/articleshow/67356737.cms>). *The Times of India* (અંગ્રેજીમાં). મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20200808104137/https://timesofindia.indiatimes.com/city/ahmedabad/gj-01-series-registers-12-drop-in-one-year/articleshow/67356737.cms>) માંથી 2020-08-08 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2020-08-08. {{cite web}}: |last3= has numeric name (મદદ)
13. "Distribution of Population, Decadal Growth Rate, Sex-Ratio and Population Density" (http://censusindia.gov.in/2011-prov-results/data_files/gujarat/table-1.xls). *2011 census of India*. Government of India. મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20111113182831/http://www.censusindia.gov.in/2011-prov-results/data_files/gujarat/table-1.xls) માંથી 13 November 2011 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 21 March 2012.
14. "Ahmedabad (Ahmedabad) District : Census 2011 data" (<http://www.census2011.co.in/census/district/188-ahmadabad.html>). *census2011*. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20140612111531/http://www.census2011.co.in/census/district/188-ahmadabad.html>) માંથી 12 June 2014 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 28 May 2014.
15. "India: States and Major Agglomerations – Population Statistics, Maps, Charts, Weather and Web Information" (<http://www.citypopulation.de/India-Agglo.html>). *citypopulation.de*. 29 September 2016. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20141217011539/http://citypopulation.de/India-Agglo.html>) માંથી 17 December 2014 પર સંગ્રહિત.
16. Jane Turner (૧૯૯૬). *The Dictionary of Art*. ખંડ 1. Grove. p. ૪૭૧. ISBN 9781884446009.
17. Rai, Neha (2018-11-28). "The History behind the names of Ahmedabad City" (<https://web.archive.org/web/20190928161704/https://ashaval.com/history-behind-names-of-ahmedabad-1110169/>). *Ashaval.com* (અમેરિકન અંગ્રેજીમાં). મૂળ (<https://ashaval.com/history-behind-names-of-ahmedabad-1110169/>) માંથી 2019-09-28 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2019-09-28.
18. મિચેલ, જ્યોર્જ; શાહ, સ્નેહલ; બરટોન-પેજ, જોહન; મેહતા, દિનેશ (૨૮ જુલાઈ ૨૦૦૬). *અમદાવાદ*. માર્ગ પબ્લિકેશન. pp. ૧૭–૧૮. ISBN 8185026033.
19. સેતુ શહેર મેપ: અમદાવાદ-ગાંધીનગર. સેતુ પબ્લીકેશન. ૧૯૯૮. p. ૧.
20. Pandya, Yatin (૧૪ નવેમ્બર ૨૦૧૦). "In Ahmedabad, history is still alive as tradition" (<http://www.dnaindia.com/analysis/column-in-ahmedabad-history-is-still-alive-as-tradition-1466396>). *dna*. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20160804080254/http://www.dnaindia.com/analysis/column-in-ahmedabad-history-is-still-alive-as-tradition-1466396>) માંથી 2016-08-04 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ ૨૬ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૬.
21. "History" (<http://www.egovamc.com/AhmCity/history.aspx>). *અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન*. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20160223012426/http://egovamc.com/AhmCity/history.aspx>) માંથી 2016-02-23 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ ૨૭ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૬. "Jilkad is anglicized name of the month Dhu al-Qi'dah, Hijri year not mentioned but derived from date converter"
22. G Kuppuram (૧૯૮૮). *India Through the Ages: History, Art, Culture, and Religion* (<https://books.google.com/?id=AvggAAAAMAAJ&q=ahmedabad+189+bastions+and+over+6,000+battlements.&dq=ahmedabad+189+bastions+and+over+6,000+battlements.>). Sundeep Prakashan. p. ૭૩૯. ISBN 9788185067087. મેળવેલ ૨૬ જુલાઈ ૨૦૦૮.
23. ધ મુઘલ થ્રોન by Abraham Eraly pg.47
24. પ્રકાશ, ઓમ (૨૦૦૩). *Encyclopaedic History of Indian Freedom Movement* (<http://books.google.com/?id=SZ3II4LANVcC&pg=PA283&dq=ahmedabad+mughal+rule+ended+maratha>). અનમોલ પબ્લીકેશન. pp. ૨૮૨–૨૮૪. ISBN 8126109386. મેળવેલ ૨૬ જુલાઈ ૨૦૦૮.
25. Kalia, Ravi (૨૦૦૪). "The Politics of Site". *Gandhinagar: Building National Identity in Postcolonial India* (<http://books.google.com/?id=RVhNO2MwOCA&pg=PA39&dq=Gaekwad++mughal+ahmedabad>). Univ of South Carolina Press. pp. 30–59. ISBN 157003544X. મેળવેલ ૨૬ જુલાઈ ૨૦૦૮.
26. Shah, Ghanshyam (20 December 2007). "60 revolutions—Nav nirman movement" (http://indiatoday.digitaltoday.in/index.php?option=com_content&issueid=32&task=view&id=2727&acc=high). *India Today*. મૂળ સંગ્રહિત (https://web.archive.org/web/20081224081015/http://indiatoday.digitaltoday.in/index.php?option=com_content&issueid=32&task=view&id=2727&acc=high) માંથી 24 December 2008 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 3 July 2008.

27. Yagnik, Achyut (May 2002). "The pathology of Gujarat" (<http://www.india-seminar.com/2002/513/513%20achyut%20yagnik.htm>). New Delhi: Seminar Publications. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20060322112252/http://www.india-seminar.com/2002/513/513%20achyut%20yagnik.htm>) માંથી 22 March 2006 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 10 May 2006.

28. Sinha, Anil. "Lessons learned from the Gujarat earthquake" (<http://www.searo.who.int>). WHO Regional Office for south-east Asia. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20060619151815/http://www.searo.who.int/>) માંથી 19 June 2006 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 13 May 2006.

29. "Gujarat riot death toll revealed" (http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4536199.stm). *BBC News*. 11 May 2005. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20090226131020/http://news.indiainfo.com/2005/05/11/1105godhra-rs.html>) માંથી 26 February 2009 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 30 July 2006.

30. "17 bomb blasts rock Ahmedabad, 15 dead" (<https://web.archive.org/web/20080628002847/http://www.ibnlive.com/news/index.html>). CNN-IBN. 26 July 2008. મૂળ (<http://www.ibnlive.com/news/index.html>) માંથી 28 June 2008 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 26 July 2008.

31. "India blasts toll up to 37" (<https://web.archive.org/web/20080802233922/http://cnwire.blogs.cnn.com/2008/07/27/india-blasts-toll-up-to-37/>). CNN. 27 July 2008. મૂળ (<http://cnwire.blogs.cnn.com/2008/07/27/india-blasts-toll-up-to-37/>) માંથી 2 August 2008 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 27 July 2008.

32. કુમાર, મનિષ (૨૭ ડિસેમ્બર ૨૦૦૯). "BRTS bridges city's east-west divide" (https://web.archive.org/web/20110811034259/http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2009-12-27/ahmedabad/28075270_1_brts-buses-ajl-chandranagar). *સમાચાર*. ધ ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા. મૂળ (http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2009-12-27/ahmedabad/28075270_1_brts-buses-ajl-chandranagar) માંથી 2011-08-11 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ ૨૫ મે ૨૦૧૩.

33. "Major Agglomerations of the World – Population Statistics and Maps" (<http://citypopulation.de/world/Agglomerations.html>). *citypopulation.de*. 1 January 2017. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20160402222958/http://citypopulation.de/world/Agglomerations.html>) માંથી 2 April 2016 પર સંગ્રહિત.

34. "Historical Census of India" (<https://web.archive.org/web/20130217053707/http://www.populstat.info/Asia/indiat.htm>). મૂળ (<http://www.populstat.info/Asia/indiat.htm>) માંથી 17 February 2013 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 22 March 2014.

35. "Ahmedabad Population" (<https://www.populationu.com/cities/ahmedabad-population>). મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20210805145223/http://www.populationu.com/cities/ahmedabad-population>) માંથી 2021-08-05 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2021-08-05.

36. ગુજરાતી જાગરણ [૧] (<https://www.gujaratijagran.com/gujarat/ahmedabad/ahmedabad-metro-guide-how-to-go-sabarmati-ashram-by-metro-train-398505>)

37. "Olympics to be held in Ahmedabad, Gandhinagar; water sports in Riverfront, Saurashtra sea; Olympic village in Bhat" (<https://www.divyabhaskar.co.in/local/gujarat/ahmedabad/news/olympics-to-be-held-in-ahmedabad-gandhinagar-water-sports-in-riverfront-saurashtra-sea-olympic-village-in-bhat-130719980.html>). Divya Bhaskar. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20230908102210/https://www.divyabhaskar.co.in/local/gujarat/ahmedabad/news/olympics-to-be-held-in-ahmedabad-gandhinagar-water-sports-in-riverfront-saurashtra-sea-olympic-village-in-bhat-130719980.html>) માંથી 2023-09-08 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2023-09-08.

38. "2036ના ઓલિમ્પિકની યજમાની કરવા ગુજરાતમાં તૈયારીઓ પુરજોશમાં" (<https://www.etvbharat.com/gujarati/gujarat/state/ahmedabad/gujarat-to-host-olympics-games-2036-preparations-in-full-swing-at-the-worlds-largest-narendra-modi-stadium-in-ahmedabad/gj20221228221135324324836>). *ETV Bharat News*. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20230908102205/https://www.etvbharat.com/gujarati/gujarat/state/ahmedabad/gujarat-to-host-olympics-games-2036-preparations-in-full-swing-at-the-worlds-largest-narendra-modi-stadium-in-ahmedabad/gj20221228221135324324836>) માંથી 2023-09-08 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2023-09-08.

39. "2036 ઓલિમ્પિક ગેમ્સની યજમાની કરશે અમદાવાદ, ફેબ્રુઆરી-2024 સુધીમાં કામ થશે શરૂ" (<https://www.iamgujarat.com/gujarat/ahmedabad/ahmedabad-bid-to-host-the-2036-olympic-games-work-to-start-by-february-2024/articleshow/102664936.cms>). *I am Gujarat*. મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20230908102203/https://www.iamgujarat.com/gujarat/ahmedabad/ahmedabad-bid-to-host-the-2036-olympic-games-work-to-start-by-february-2024/articleshow/102664936.cms>) માંથી 2023-09-08 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ 2023-09-08.

40. "અમદાવાદના તાપમાન વિષેના નવગુજરાત સમયમાં પ્રથમ પાને સમાચાર" (<http://epaper.navgujaratsamay.com/epaperimages//20052016//20052016-md-hr-1.pdf>) (PDF). મૂળ સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20190326083954/https://epaper.navgujaratsamay.com/epaperimages//20052016//20052016-md-hr-1.pdf>) (PDF) માંથી 2019-03-26 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ ૨૦ મે ૨૦૧૬.

41. "અમદાવાદ-હવામાન" (https://web.archive.org/web/20190815210058/http://www.hko.gov.hk/wxinfo/climat/world/eng/asia/india/ahmedabad_e.htm). મૂળ (http://www.hko.gov.hk/wxinfo/climat/world/eng/asia/india/ahmedabad_e.htm) માંથી 2019-08-15 પર સંગ્રહિત. મેળવેલ ૧ મે ૨૦૧૨.

બાહ્ય કડીઓ

- ગુજરાતી વિશ્વકોશમાં અમદાવાદ (<https://gujarativishwakosh.org/અમદાવાદ>).
- અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, અધિકૃત વેબસાઇટ (<https://ahmedabadcity.gov.in/portal/index.jsp>) સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20200710014510/https://ahmedabadcity.gov.in/portal/index.jsp>) ૨૦૨૦-૦૭-૧૦ ના રોજ વેબેક મશિન

વિકિમીડિયા કોમન્સ પર

અમદાવાદ સંબંધિત માધ્યમો છે.

- અમદાવાદ જિલ્લા પંચાયત, અધિકૃત વેબસાઇટ (<https://ahmedabaddp.gujarat.gov.in/gu/home>) સંગ્રહિત (<https://web.archive.org/web/20200615084226/https://ahmedabaddp.gujarat.gov.in/gu/Home>) ૨૦૨૦-૦૬-૧૫ ના રોજ વેબેક મશિન

અમદાવાદ શહેર [સંકેલો]	
ઇતિહાસ	સાબરમતી આશ્રમ · કોચરબ આશ્રમ · સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ · મહાત્મા ગાંધી · મહાગુજરાત આંદોલન · નવનિર્માણ આંદોલન
ભૂગોળ	સાબરમતી નદી · કાંકરિયા તળાવ · વસ્ત્રાપુર તળાવ · ચંડોળા તળાવ · જોધપુર ટેકરા · પરિમલ ઉદ્યાન · લૉ ગાર્ડન · લોકમાન્ય ટિળક ઉદ્યાન
શાસન અને સંચાલન	અમદાવાદ કલેક્ટર · અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન · અમદાવાદ શહેરી વિકાસ સત્તા મંડળ · અમદાવાદ કેન્ટોનમેન્ટ
સ્થાપત્યો અને સીમાચિહ્નો	અમદાવાદની પોળો · અમદાવાદના દરવાજા · ભદ્રનો કિલ્લો · જામા મસ્જિદ · સીદ્દીસૈયદની જાળી · હઠીસિંહનાં દેરા · ઝૂલતા મિનારા · માણેક ચોક · સરખેજ રોઝા · નગીના વાડી · અમદાવાદ શેર બજાર · ગાંધી આશ્રમ · સ્મૃતિ મંદિર · અમદાવાદની ગુફા · કર્ણમુક્તેશ્વર મહાદેવ · લાલભાઈ દલપતભાઈ સંગ્રહાલય · કેલિકો વસ્ત્ર સંગ્રહાલય · સંસ્કાર કેન્દ્ર · સરદાર પટેલ સ્મારક ભવન · વીજળી ઘર · મા. જે. પુસ્તકાલય · ટાગોર મેમોરિયલ હોલ
શિક્ષણ	<div> <div>યુનિવર્સિટી</div> <div>ગુજરાત યુનિવર્સિટી · ગુજરાત ટેકનોલોજી યુનિવર્સીટી · ગુજરાત વિદ્યાપીઠ · જીએલએસ યુનિવર્સિટી · ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી · નિરમા યુનિવર્સિટી · સેપ્ટ યુનિવર્સિટી</div> </div> <div> <div>સંસ્થાઓ</div> <div>આઇ.આઇ.એમ. અમદાવાદ · એમ. જી. સાયન્સ કોલેજ · ગુજરાત કોલેજ · લાલભાઈ દલપતભાઈ ઈજનેરી મહાવિદ્યાલય · જીએમઈઆરએસ મેડીકલ કોલેજ</div> </div>
સ્વાસ્થ્યસેવા	સિવિલ હોસ્પિટલ · સિવિલ હોસ્પિટલ, સોલા · એલ. જી. મ્યુનિસિપલ હોસ્પિટલ · વી. એસ. હોસ્પિટલ
પરિવહન	<div> <div>હવાઈ પરિવહન</div> <div>આંતરરાષ્ટ્રીય હવાઈ મથક</div> </div> <div> <div>રેલ્વે</div> <div>અમદાવાદ જંકશન · સાબરમતી · મણીનગર · ગાંધીગ્રામ</div> </div> <div> <div>માર્ગ પરિવહન</div> <div>એએમટીએસ · બીઆરટીએસ · અમદાવાદ મેટ્રો</div> </div> <div> <div>નદી પરના પુલો</div> <div>એલિસ બ્રિજ · નહેરુ બ્રિજ · સુભાષ બ્રિજ · આંબેડકર બ્રિજ · સરદાર બ્રિજ · કસ્તુરબા ગાંધી બ્રિજ · દધિયિ બ્રિજ</div> </div>
વિસ્તારો	<div> <div>મધ્ય ઝોન</div> <div>શાહીબાગ · અસારવા · દરિયાપુર · શાહપુર · ખાડિયા · જમાલપુર · કાલુપુર · લાલ દરવાજા · ત્રણ દરવાજા</div> </div> <div> <div>ઉત્તર પશ્ચિમ ઝોન</div> <div>ગોતા · ચાંદલોડિયા · ઘાટલોડિયા · બોડકદેવ · થલતેજ · આંબલી · બોપલ</div> </div> <div> <div>દક્ષિણ પશ્ચિમ ઝોન</div> <div>મક્તમપુરા · વેજલપુર · સરખેજ · જોધપુર · દક્ષિણ બોપલ · ધુમા</div> </div> <div> <div>દક્ષિણ ઝોન</div> <div>લાંભા · બહેરામપુરા · દાણીલીમડા · મણિનગર · ઈસનપુર · વટવા · ખોખરા · ઈન્દ્રપુરી</div> </div> <div> <div>પૂર્વ ઝોન</div> <div>વસ્ત્રાલ · રામોલ હાથીજણ · ભાઈપુરા હાટકેશ્વર · ઓઢવ · નિકોલ · ગોમતીપુર · અમરાઈવાડી · વિરાટ નગર</div> </div> <div> <div>પશ્ચિમ ઝોન</div> <div>પાલડી · વાસણા · નારણપુરા · નવરંગપુરા · સરદાર પટેલ સ્ટેડિયમ · રાણીપ · નવા વાડજ · સાબરમતી · ચાંદખેડા · આંબાવાડી · એલિસ બ્રિજ · ઘરણીઘર · ઉસ્માનપુરા · મોટેરા</div> </div> <div> <div>ઉત્તર ઝોન</div> <div>સરસપુર · બાપુનગર · ઠક્કરબાપા નગર · ઇન્ડીયા કોલોની · સરદારનગર · નરોડા · કુબેરનગર · સૈજપુર બોધા</div> </div>
<div><div><div><div></div></div></div></div>	<div> <div>શ્રેણી</div> <div>વિકિપરિયોજના અમદાવાદ</div> </div>

૧૦ લાખથી વધુ વસ્તીવાળા ભારતનાં શહેરો [સંકેલો]	
ઉત્તર	ચંડીગઢ · દિલ્હી · <i>હરિયાણા</i>: ફરીદાબાદ · <i>જમ્મુ અને કાશ્મીર</i>: શ્રીનગર · <i>પંજાબ</i>: લુધિયાણા · અમૃતસર · <i>રાજસ્થાન</i>: જયપુર · જોધપુર · કોટા
મધ્ય	<i>છત્તીસગઢ</i> : રાયપુર · ભિલાઈ · બિલાસપુર · દુર્ગ · રાયગઢ · કોરબા · <i>મધ્ય પ્રદેશ</i>: ઈંદોર · ભોપાલ · જબલપુર · ગ્વાલિયર · નર્મદાપુરમ · મોરેના · રીવા · સાગર · શાહડોલ · ઉજ્જૈન · <i>ઉત્તર પ્રદેશ</i>: આગ્રા · પ્રયાગરાજ · ગાઝિયાબાદ · કાનપુર · લખનૌ · મેરઠ · વારાણસી
પૂર્વ	<i>બિહાર</i> : પટના · <i>ઝારખંડ</i>: જમશેદપુર · ધનબાદ · રાંચી · <i>પશ્ચિમ બંગાળ</i>: કોલકાતા · આસનસોલ · બર્ધમાન
પશ્ચિમ	<i>ગુજરાત</i> : અમદાવાદ · સુરત · વડોદરા · રાજકોટ · <i>મહારાષ્ટ્ર</i>: મુંબઈ · પૂણે · નાગપુર · નાસિક · વસઇ-વિરાર · ઔરંગાબાદ
દક્ષિણ	<i>આંધ્ર પ્રદેશ</i> : વિશાખાપટનમ · વિજયવાડા · <i>કર્ણાટક</i>: બેંગલોર · <i>કેરળ</i>: કોચી · કોઝિકોડ · થ્રિસુર · મલપ્પુરમ · તિરુવનંતપુરમ્ · કુન્નુર · કોલ્લમ · <i>તમિળ નાડુ</i>: ચેન્નઈ · કોઇમ્બતુર · મદુરાઇ · તિરુચિરાપલ્લી · <i>તેલંગાણા</i>: હૈદરાબાદ

